

сучасного суспільства. У педагогічній діяльності вони не лише є засобом виховання та навчання майбутніх спеціалістів-хореографів, а й забезпечують збереження та цілісність традицій національної хореографічної культури України. Професійна діяльність викладача народно-сценічного танцю, балетмейстера-педагога ансамблю народного танцю робить істотний внесок у збереження та розвиток традицій національної хореографічної культури.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Голдрич О. Хореографія / О. Голдрич. Львів, 2003. 160 с.
2. Гусев Г. П. Методика преподавания народно-сценического танца. Упражнения возле станка: учебное пособие для студентов хореограф. фак. вузов культуры и искусств. М. : Гуманитар. Узд.центр ВЛАДОС, 2005. 207 с.
3. Зайцев С. Основы народно-сценического танцю / С. Зайцев. Вінниця: Нова книга, 2007. 416 с.
4. Колногузенко Б. Види мистецтва хореографії: метод. посібник для підготовки бакалаврів та спеціалістів за фахом «Хореографія» / Б. Колногузенко. Х. : ХДАК, 2009. 140 с.
5. Телегин А. А. Народно-сценический танец и методика его преподавания / А. А. Телегин. Самара, 2005. 229 с.

REFERENCES

1. Holdrych O., (2003). *Khoreohrafiya*. [Khoreografiya]. Lviv.
2. Gusev, G. P. (2005). *Metodika prepodavaniya narodno-stsenicheskogo tantsa. Uprazhneniya vozle stanka: uchebnoye posobiye dlya studentov khoreograf.*

УДК 378.091.33:78 (495)

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-200-108-112

fak. vuzovv kul'turi i iskusstv. [Methods of teaching folk-stage dance. Exercises near the bench: a study guide for student choreographer. fac. universities of culture and arts]. Moscow.

3. Zaytsev, YE. (2007). *Osnovy narodno-stsenichnoho tantsyu.* [Fundamentals of folk dance]. Vinnytsia.
4. Kolnohuzenko, B. (2009). *Vydy mystetstva khoreohrafiyi: metod. posibnyk dlya pidhotovky bakalavriv ta spetsialistiv za fakhom «Khoreohrafiya».* [Types of art of choreography: method. manual for bachelors and specialists in «Choreography»]. Kharkiv.
5. Telegin, A. A. (2005). *Narodno-stsenicheskiy tanets i metodika yego prepodavaniya.* [Folk-stage dance and methods of teaching it]. Samara.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МУРОВАНА Ірина Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Заслужений працівник освіти України.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх педагогів-хореографів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MUROVANA Iryna Volodymyrivna –Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Art Education of the Central Ukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University, Honored Worker of Education Ukrainian.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers-choreographers.

Стаття надійшла до редакції 22.12.2021 р.

НЕГРЕБЕЦЬКА Ольга Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-2947-0362>

e-mail: ua777olgas@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В Україні історично склалася потужна система педагогічної освіти, яка постійно оновлює підходи і пошуки до проблеми професійної підготовки педагогів. У наш час, час активної розбудови системи національної освіти України, відродження та подальшого розвитку духовно-моральної культури, суспільство, на нашу думку, постійно потребує розробки й утілення в життя ефективних систем різнобічного виховання студентства. Результативність цих систем, на наш погляд, значною мірою можлива за умови

використання педагогічних технологій, спрямованих на реалізацію особистісно орієнтованого підходу в навчально-педагогічному середовищі педагогічного університету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє зробити висновок, що поняття «педагогічна технологія» трактується вченими з різних позицій. У своїх дослідженнях вони дають такі визначення цього терміну: системна сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і

методологічних засобів, що використовуються для досягнення поставлених цілей (М. Кларін) [7]; ланцюжок логічно впорядкованих навчально-виховних кроків, актів і циклів, які здійснюються від дня вступу студента до навчального закладу і до його випуску (С. Гончаренко, І. Прокопенко, В. Євдокімов) [5; 10]; передбачена модель системи дій викладача і студентів, що її необхідно виконати в ході оптимально організованого навчально-виховного процесу з метою одержання високого професіоналізму (О. Падалка, А. Нісімчук) [9]; логічний та послідовний, цілісний ланцюг навчально-виховних циклів, у яких синтезується викладання групи предметів, що різнобічно готують спеціаліста до майбутньої виробничої діяльності (В. Галузинський, М. Євтух) [4]; дидактична система (О. Савченко) [10]; діяльність (В. Слатьонін) [8]; конструювання, проектування навчального процесу (І. Богданова, В. Воронов, О. Гохберг, В. Паламарчук) [2]; структуроване проектування (В. Беспалько, І. Підласий) [1]; діяльний сценарій організації навчання (І. Смолюк) [11] та ін.

Мета статті полягає у запровадженні педагогічних технологій в музичній культурі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений нами аналіз категорії «педагогічні технології» показав, що це, насамперед, система найбільш раціональних способів досягнення поставленої педагогічної мети, наукова організація навчально-виховного процесу, що визначає найбільш раціональні й ефективні способи досягнення кінцевих освітньо-культурних цілей. Педагогічна технологія повинна задовольняти таким вимогам: системність, концептуальність і науковість, структурованість, керованість, відтворюваність, запланована ефективність, алгоритмічність, оптимальність витрат, можливість тиражування та перенесення в нові умови.

Педагогічна технологія у відповідності до завдань нашого дослідження визначена як послідовний, логічний і цілісний процес, в якому гармонічно поєднанні цілі, форми, методи і засоби навчання та виховної роботи з високою педагогічною майстерністю педагога для досягнення кінцевої мети – формуванні музичної культури у студентів музично-педагогічних спеціальностей.

Педагогічна технологія розкриває механізм взаємодії компонентів цілісного педагогічного процесу. Кожна авторська педагогічна технологія по-своєму організовує механізм конкретного педагогічного процесу, гарантує достовірність результатів, забезпечує ефективність і успіх.

При розробці педагогічних технологій кроками в алгоритмі дій викладача виступають:

- цілепокладання як блок побудови мети;
- діагностика засвоєних мінімальних знань, сформованих умінь і навичок;
- проектування логічної структури навчального процесу на рік і його конструювання в межах однієї навчальної теми з обов'язковим дозуванням складності;
- проектування спрямованості самостійної діяльності студентів з подальшим виходом на коректувальну діяльність.

Педагогічні технології розробляються відповідно до моделі педагогічного процесу. Модель формування музичної культури особистості включає мету, завдання зміст, методи, форми навчання та критерії визначення рівнів сформованості музичної культури особистості.

Людина культури – це творча особистість, варіативно мисляча, з розвинутим устремлінням до нового, прагненням до його створення. Педагогічні орієнтири творчої особистості сконцентровані в таких характеристиках, як розвиток здібностей, потреби в перетворювальній діяльності, великому обсязі засвоєних знань, умінь, поєднанні аналітичного й інтуїтивного мислення, здатність і устремління до життєтворчості.

Вищий ступінь педагогічного співробітництва – співтворчість педагога і студента, що ґрунтується на об'єктивному (духовно-творчий потенціал і комунікативна функція мистецтва) і суб'єктивному (гуманістично орієнтована виховна творчість педагога і музично-естетичний, духовний світ студентської молоді) факторах. Такий підхід ґрунтується на створенні нової етики й естетики педагогічної співтворчості, визначеними рисами якої є взаєморозуміння, взаємоповага, толерантність у діалоговому спілкуванні педагога і студента.

В. І. Дряпіка наводить умовну схему: «Формування орієнтацій на цінності музичної культури = вихователь + вихованець». Врахування цієї закономірності:

- змінює позицію педагогів і студентів у спілкуванні, утверджує діалогічне спілкування (підтримку, співчуття, усталення людської гідності, довіри тощо) і зумовлює потребу діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думками, враженнями, моделювання життєвих і педагогічних ситуацій;

- включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки;

- передбачає оволодіння і застосування викладачем різних варіантів побудови навчально-виховного процесу, адже сучасний

педагог-музикант має знати не один універсальний, а декілька шляхів, які можуть бути придатними для досягнення мети ціннісного орієнтування молоді у різножанровій сфері музичної культури;

– закладає базові основи культури особистості майбутнього наставника молоді: моральної, емоційної, розумової, естетичної, художньої, музичної тощо [6, с. 155].

Серед студентів, які навчаються музично-педагогічним спеціальностям у ВНЗ багато таких, що закінчили музичні та педагогічні училища і реально володіють майже однаковим фондом інформації про музичні і педагогічні предмети, які вони вивчають. Такі студенти, які вже мають певну освіту, об'єднанні в окремі групи. Тому педагог-наставник не може при викладанні матеріалу «вчити» як на традиційній лекції, бо такі студенти з певним на то правом вважають, що вони володіють матеріалом не гірше і можуть мати власні погляди з приводу предмету, який вони вивчають. З цієї причини викладачу не слід нав'язувати молоді власні естетичні оцінки, тому що на відміну від студентів, у педагога-музиканта є головна перевага – він вміє фахово проаналізувати засоби музичного впливу, краще розуміє соціально-психологічні механізми, що діють в середині молодіжної культури.

Заслужують на увагу педагогічні технології, спрямовані на формування готовності студентів музично-педагогічних спеціальностей до професійного саморозвитку; розробці та впровадженню в навчально-виховний процес педагогічних технологій, що стимулюють творче самовираження в музично-інтерпретаційній діяльності за допомогою системи завдань з музичної імпровізації, здійснення аналізу образного змісту музичних творів, створення тематичних «музичних лекторіїв», що враховують принцип єдності художнього та технологічного під час оволодіння системою навичок інтерпретаторської діяльності.

Найбільш ефективними є педагогічні технології, котрі поєднують особистісно орієнтований підхід з колективною музичною діяльністю. Це добре відстежується на прикладі фахової вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музики. Як вказує Василевська-Скупа [3; с. 9], важливим чинником в здійсненні професійної діяльності вчителя музики, котрим визначається його здатність спілкуватися з учнями засобами музичного мистецтва, забезпечується здійснення морально-етичного впливу на особистість, формування продуктивних міжособистісних стосунків у педагогічному процесі, виступають комунікативні вміння становлять особливий інтерес, оскільки вони

забезпечують у значній мірі успішність процесу соціалізації. Педагогічні технології, спрямовані на формування комунікативних умінь майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки, доцільно розробляти, виділяючи інформаційний, інтерактивний, перцептивний та творчий блоки.

Ефективність застосування педагогічних технологій передбачає низки умов:

– на заняттях має досягатися цілеспрямований розвиток комунікативної мотивації й вольових якостей студентів. У той самий час необхідно враховувати специфіку взаємодії вчителя музики в процесі цієї діяльності, зумовленої зв'язком між мотивацією й волею як чинниками, ініціаторами дії й шляхом її виконання.

– необхідно забезпечити чіткість уявлень студентів про сутність комунікативних умінь учителя музики. Це підтверджується невпинним зростанням ролі вчителя музики як транслятора національних і світових культурних цінностей людства, розвитку духовності, художньо-естетичної культури учнів. Викладач повинен забезпечити діалогічну взаємодію на занятті, процес співтворчості, комунікативні форми безпосередньої й опосередкованої взаємодії в системі «викладач – музичний твір – студент».

Педагогічні технології як компоненти системи, з яких складається педагогічний процес, визначаються тим, наскільки він сприяє самореалізації особистості в музичному мистецтві, розкриттю її природних здібностей і нахилів.

Першою умовою застосування особистісно-орієнтованого підходу в педагогічних технологіях, спрямованих на становлення і розвиток інтересу до музичного виконавства, є гуманізація і демократизація відносин викладачів і студентів, що виявляється у духовній близькості педагога і студентів, повазі до їх особистості, педагогічній допомозі і підтримці. Друга умова полягає у врахуванні індивідуально-психологічних, музично-виконавських особистостей студентів у процесі музично-виконавської діяльності. Третьою умовою є організація творчої діяльності студентів на основі психологічно повного її циклу; вона має включати виявлення, усвідомлення мети, етапи організації та вирішення завдань, аналіз досягнутих результатів, визначення подальших перспектив розвитку. Четвертою умовою є спрямованість змісту навчального матеріалу на задоволення потреби студентів у музичному мистецтві. Цьому сприятимуть такі фактори: емоційна привабливість змісту навчального матеріалу; новизна, незвичність погляду на відомі факти; практичне значення навчального матеріалу для життєдіяльності студента. Слід

акцентувати увагу на необхідності усвідомлення студентами трьох типів відношень, з яких, власне, і складається процес музичного виконавства: «виконавець і інструмент», «виконавець і твір», «виконавець і публіка». Тип відношень «виконавець і інструмент» спрямований на зміцнення інтересу до музичного виконавства завдяки інтересу до обраного інструменту, його історії, можливостей та специфічних особливостей; тип відношень «виконавець і твір» розкриває діалог виконавця з твором, звукове втілення художньої ідеї; тип відношень «виконавець і публіка» є втіленням і певним результатом музично-виконавської діяльності, що становить підґрунтя для набуття виконавського досвіду, без якого неможливо розвивати інтерес до музичного виконавства. П'ятою умовою є стимулювання творчої самореалізації студентів психологічними методами і прийомами особистісно-орієнтованого підходу; позитивне стимулювання досягнень студентів; надання їм самостійності і свободи вибору об'єктів, напрямків діяльності; діалогізація навчально-виховного процесу).

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Створення особистісно орієнтованого середовища навчання, системної розробки адекватних педагогічних технологій навчання і впровадження дидактичного і методичного забезпечення сприяють, на нашу думку, ефективному формуванню музичної культури у майбутніх учителів музики. Доцільно широко застосовувати такі форми і методи роботи як діалог, оцінка інформаційної дії на студентів, створення ситуацій вибору, рольові і ділові ігри тощо.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях / О. В. Безпалько. К. : Центр навч. л-ри, 2003. 134 с.
2. Богданова І. Теорія та технологія вирішення педагогічних задач: (професійно-педагогічне навчання та самоосвіта) / І. Богданова, В. Воронов, О. Гохберг, В. Паламарчук. К. : Наук. Думка, 2000. 260 с.
3. Василевська-Скупа Л. П. Формування комунікативних умінь майбутніх учителів музики в процесі фахової вокально-хорової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. П. Скупа. Вінниця, 2007. 20 с.
4. Галузинський В. М. Основи педагогіки та психології вищої школи / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. К. : ІНТЕЛ, 1995. 168 с.
5. Гончаренко С. У. Методика як наука / С. У. Гончаренко. Хмельницький : Вид-во ХГПК, 2000. 30 с.
6. Дряпіка В. І. Теорія і практика формування ціннісних орієнтацій педагога-музиканта / В. І. Дряпіка. К. Кіровоград, Ужгород «Ліра», 2000. 228 с.

7. Кларин М. В. Педагогическая технология / М. В. Кларин. М., 1989. 80 с.
8. Мудрик А. В. Соціальна педагогіка : учеб. для студентов вузов /под. ред. В. А. Слостініна / В. А. Мудрик. 3-е изд., испр. и доп. М. : Изд. Центр «Академия», 2002. 200 с.
9. Падалка Г. М. Формирование эстетических идеалов и вкусов будущих учителей музыки : дис. ... д-ра пед. наук / Г. М. Падалка. К., 1989. 368 с.
10. Савченко О. Я. Від людини освіченої до людини культури / О. Я. Савченко // Рід. шк. 1996. № 5 С. 3-5.
11. Смолюк І. Соціалізація. Виховні механізми і технології : навч. метод. посіб. / І. Смолюк. К. : ІЗМН, 1998. 112 с.

REFERENCES

1. Bezpalko, O. V. (2003.) *Sotsial'na pedahohika v skhemakh i tablytsyakh*. [Pedagogy socialis in machinis et tabulis].
2. Bogdanova, I. (2000). *Teoriya ta tekhnolohiya vyrishennya pedahohichnykh zadach: (profesiyno-pedahohichne navchannya ta samoosvita)*. [Theory and technology of solving pedagogical problems: (professional and pedagogical training and self-education)].
3. Vasilevskaya-Skupa, L. P. (2007). *Formuvannya komunikativnykh umin' maybutnikh uchyteliv muzyky v protsesi fakhovoyi vokal'no-khorovoyi pidhotovky*. [Formation of communicative skills of future music teachers in the process of professional vocal and choral training]. Vinnytsia.
4. Galuzinsky, V. M. (1995). *Osnovy pedahohiky ta psykholohiyi vyshchoyi shkoly*. [Fundamentals of pedagogy and psychology of higher education].
5. Goncharenko, S. V. (2000). *Metodyka yak nauka*. [Methodology as a science]. Khmelnytsky.
6. Dryapika, V. I. (2000). *Teoriya i praktyka formuvannya tsinnisnykh oriyentatsiy pedahohamuzykanta*. [Theory and practice of formation of value orientations of a music teacher]. Kirovograd, Uzhhorod.
7. Clarin, M. V. (1989). *Pedagogicheskaya tekhnologiya*. [Pedagogical technology].
8. Mudrik, A. V. (2002). *Sotsial'naya pedagogika*. [Social pedagogy].
9. Padalka, G. M. (1989). *Formirovaniye esteticheskikh idealov i vkusov budushchikh uchiteley muzyki*. [Formation of aesthetic ideals and tastes of future music teachers]. Kyiv.
10. Savchenko, O. Ya, (1996). *Vid lyudyny osvichenoyi do lyudyny kul'tury*. [From a person educated to a human culture].
11. Smolyuk, I. (1998). *Sotsializatsiya. Vykhoivni mekhanizmy i tekhnolohiyi*. [Socialization. Educational mechanisms and technologies]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

НЕГРЕБЕЦЬКА Ольга Миколаївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мистецької освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: педагогічні технології формування музичної культури майбутніх учителів музики.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

NEGREBETSKA Olga Mykolayivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, senior lecturer at the Department of Art Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: pedagogical technologies of formation of musical culture of future music teachers.

Стаття надійшла до редакції 09.12.2021 р.

УДК 378.008

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-200-112-116

ОСЕРЕДЧУК Ольга Анатоліївна –

кандидат історичних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи,
керівник Центру маркетингу та розвитку, Львівського національного університету імені Івана Франка,
експерт Українського культурного фонду,
голова ГЕР 02 Культура і мистецтво НАЗЯВО
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3192-3129>
e-mail: Oseredchuk.ola@gmail.com

ЗОВНІШНІЙ ТА ВНУТРІШНІЙ МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Упродовж останніх років серед українських учених підвищився інтерес до проблеми моніторингу якості освіти. Виокремлена проблема є багатогранною. Проведення моніторингу в закладі освіти сприймається педагогічними працівниками як нагальна потреба сьогодення. Викладачі «відкриті» до інновацій та змін у своїй професійній діяльності, але відсутні чітка модель моніторингу якості професійної підготовки майбутніх фахівців та методика його проведення; не простежується єдиного підходу до оцінювання якості професійної підготовки майбутніх фахівців. Крім того, зафіксовано, що розуміння моніторингу керівниками закладів освіти зводиться до поняття внутрішнього контролю за освітнім процесом [3].

Моніторинг проводиться відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» від 25 серпня 2004 року № 1095, цього Порядку, інших актів законодавства, документів закладів освіти, програми моніторингу, договору про проведення моніторингу (за його наявності).

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 року, № 54 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2020 року за № 154/34437 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти» зазначено: моніторинг проводиться з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти

в країні, на окремих територіях, у закладах освіти, встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, оцінювання причин відхилень від цілей.

Моніторинг проводиться відповідно до таких принципів: систематичності та системності; доцільності; прозорості моніторингових процедур та відкритості; безпеки персональних даних; об'єктивності одержання та аналізу інформації під час моніторингу; відповідального ставлення до своєї діяльності суб'єктів, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу [10].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковцями вивчалися проблеми моніторингу якості освіти: дидактичні умови моніторингу якості навчання в старшій школі (І. Макаренко), питання управління моніторингом розвитку навчальної діяльності учнів (З. Рябова); з'ясовано теоретичні і методичні основи моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників (І. Гириловська); розроблено систему моніторингу якості освітньої діяльності загальноосвітнього навчального закладу (В. Приходько); створено модель автоматизованої системи моніторингу якості діяльності загальноосвітніх навчальних закладів (О. Білик) та ін.

Мета статті – розкрити сутність зовнішнього та внутрішнього моніторингу якості освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах сучасності найбільш прийнятною є концепція, що ґрунтується на компетентнісному, системно-діяльнісному, особистісно-орієнтованому, проблемно-орієнтованому, програмно-цільовому та інтерактивному підходах та інтегрує теоретичні